

Sygn. IV C 264/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Sterkowicz
-----------------	------------------------

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2021 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa

Stowarzyszenie (...) w B.

przeciwko

Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Skarb Państwa - Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Skarb Państwa - Nadleśnictwo B.w B., Skarb Państwa - Nadleśnictwo B. w B., Skarb Państwa - Nadleśnictwo H. w H.

o ochronę naturalnego środowiska człowieka

postanawia:

1. Zabezpieczyć roszczenie niepieniężne dochodzone w niniejszym postępowaniu w ten sposób, że:

I. Zakazać pozwanemu: Skarbowi Państwa- Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe, Skarbowi Państwa - Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu H. w H. podejmowania w przyszłości wycinki drzew(pozyskania drewna) na terenie Nadleśnictw B., B. i H.:

a) Na siedliskach 91DO-bory i lasy bagienne i 91EO- legi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

b) We wszystkich drzewostanach z gatunkiem w składzie co najmniej 10 % w wieku 100 lat i więcej na siedlisku grądu subkontynentalnego 9170

c) We wszystkich drzewostanach z gatunkiem w składzie co najmniej 10 % w wieku 100 lat i więcej

d) W III Strefie UNESCO (oznaczonej w dokumencie nominacyjnym obiektu światowego dziedzictwa Unesco jako „Partial protectionII) wyznaczonej z godnie z mapą stref stanowiącą załącznik nr 10 do pozwu złożonego w niniejszej sprawie

e) Na siedliskach dzięcioła białogrzbietego, dzięcioła trójpalczastego, sóweczki, włośchatki oraz na siedliskach chrząszczy saproksylicznych: zgniotka kolweńskiego (Pycho kolwensis), zagłębka bruzdkowanego (Rhysodes sulcatus) oraz bogatka wspaniałego (Buprestis splendens) z wyjątkiem drzew w odległości 50 metrów od dróg leśnych i szlaków turystycznych zagrażających bezpośrednio bezpieczeństwu publicznemu rozumianemu jako zagrożenie bezpieczeństwa wielu osób.

2. Zakazać pozwanemu: Skarbowi Państwa- Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe, Skarbowi Państwa - Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu H. w H. pozostawienia (nieusuwania) w przyszłości wszystkich wyciętych ponad 100 – letnich drzew do całkowitej mineralizacji w zakresie i na obszarach wskazanych w pkt I pkt a-e niniejszego postanowienia.

Sekret:

- proszę odnotować postanowienie i odpis doręczyć pełnomocnikom stron

SO Andrzej Sterkowicz

Sygn. akt *IV C 264/18*

Uzasadnienie postanowienia z 8 listopada 2021 r.

Pismem z dnia 4 listopada 2021 r. powód złożył wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego poprzez:

II. Zakazanie pozwanemu: Skarbowi Państwa- Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe, Skarbowi Państwa - Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu H. w H. podejmowania w przyszłości wycinki drzew (pozyskania drewna) na terenie Nadleśnictw B., B. i H.:

f) Na siedliskach 91DO-bory i lasy bagienne i 91EO- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

g) We wszystkich drzewostanach z gatunkiem w składzie co najmniej 10 % w wieku 100 lat i więcej na siedlisku grądu subkontynentalnego 9170

h) We wszystkich drzewostanach z gatunkiem w składzie co najmniej 10 % w wieku 100 lat i więcej

i) W III Strefie UNESCO (oznaczonej w dokumencie nominacyjnym obiektu światowego dziedzictwa Unesco jako „Partial protectionII) wyznaczonej z godnie z mapą stref stanowiącą załącznik nr 10 do pozwu złożonego w niniejszej sprawie

j) Na siedliskach dziecięła białogrzbietego, dziecięła trójpalczastego, sóweczki, włośchatki oraz na siedliskach chrząszczy saproksylicznych: zgniotka kolweńskiego (Pycho kolwensis), zagłębka bruzdkowanego (Rhysodes sulcatus) oraz bogatka wspaniałego (Buprestis splendens) z wyjątkiem drzew w odległości 50 metrów od dróg leśnych i szlaków turystycznych zagrażających bezpośrednio bezpieczeństwu publicznemu rozumianemu jako zagrożenie bezpieczeństwa wielu osób.

III. Zakazanie pozwanemu: Skarbowi Państwa- Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe, Skarbowi Państwa - Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu B. w B., Skarbowi Państwa - Nadleśnictwu H. w H. pozostawienia (nieusuwania) w przyszłości wszystkich wyciętych ponad 100 – letnich drzew do całkowitej mineralizacji w zakresie i na obszarach wskazanych w pkt I pkt a-e niniejszego postanowienia.

W uzasadnieniu powód wskazał, że konieczność złożenia nowego wniosku o zabezpieczenie wynika z uchylecia decyzji nr (...), na podstawie której prowadzona była dotychczasowa wycinka, ponieważ dotychczasowe zabezpieczenie obejmowało wyłącznie zakaz prowadzenia wycinki na podstawie decyzji nr (...). Powód wskazał też na zatwierdzenie Aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa B. i Aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa B., które przewidują wykonywanie dalszej wycinki w obszarach objętych zakresem żądaniem pozwu. Powód wskazał, że

udzielenie zabezpieczenia w zakresie wskazanym we wniosku pozostaje ściśle w związku z żądaniem pozwu. Powód wskazał na zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, który jego ocenie wskazuje nie tylko na prawdopodobieństwo działania powoda, ale też na pewność co do podjęcia takich kroków. Powód odniósł się również do orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości UE, który nie zgodził się z rozważaniami pozwanego i podzielił rozważania powoda. Co do interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, powód wskazał na postanowienia TSUE, zgodnie z którymi działania pozwanego mają charakter poważnej i nieodwracalnej szkody. W ocenie powoda brak lub opóźnienie w dokonaniu zabezpieczenia wiązać się będzie z trwałą zmianą w strukturze i funkcjach drzewostanów, których to zmian nie da się już odwrócić.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 730 § 1 k.p.c. w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia. Z kolei art. 730¹ §1 i 2 k.p.c., stanowi, iż sąd uwzględnia wnioski o zabezpieczenie jeżeli strona uprawdopodobni roszczenie oraz uprawdopodobni, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W myśl przepisu art. 731 k.p.c. zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia chyba, że ustawa stanowi inaczej.

W art. 730¹ §1 i 2 k.p.c. określono tzw. podstawy zabezpieczenia, zwane też warunkami zabezpieczenia, które mają merytoryczny charakter i które należy odróżnić od procesowych przesłanek postępowania zabezpieczającego. Okoliczności wskazane w w/w przepisie muszą wystąpić kumulatywnie i wymagają uzasadnienia.

W ocenie Sądu powód uprawdopodobnił roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Wymóg uprawdopodobnienia roszczenia oznacza konieczność uprawdopodobnienia faktów, z których jest ono wywodzone. Przesłanką zasadności udzielenia zabezpieczenia jest istnienie po stronie uprawnionego konkretnego roszczenia wynikającego z przytoczonych przez uprawnionego okoliczności faktycznych, którego ochrona wynika z obowiązujących przepisów prawa. Uprawdopodobnienie ma charakter odformalizowany, a zatem może nastąpić w każdy możliwy sposób. Przyjmuje się, że wystarczające do uprawdopodobnienia roszczenia jest samo oświadczenie uprawnionego zawarte we wniosku o udzielenie zabezpieczenia, jednakże gdy istnieje możliwość uprawdopodobnienia roszczenia za pomocą innych źródeł niż oświadczenie strony, uprawdopodobnienie roszczenia winno nastąpić na podstawie innych źródeł. Uprawdopodobnienie nie wymaga niepodważalnych dowodów istnienia roszczenia, a ma dać sądowi słuszną podstawę do przypuszczenia o istnieniu roszczenia.

Zgodnie z art. 323 ust. 1 i 2 PrOchrŚr każdy, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko bezpośrednio zagraża szkoda lub została mu wyrządzona szkoda, może żądać od podmiotu odpowiedzialnego za to zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem; w razie gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może on żądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie. Jeżeli zagrożenie lub naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1, może wystąpić Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna.

Przesłanki konieczne do uprawdopodobnienia w ramach przewidzianej w powyższej regulacji odpowiedzialności na zasadzie ryzyka stanowią:

- 1) bezprawne oddziaływanie na środowisko,
- 2) powstanie szkody albo stanu bezpośredniego zagrożenia szkodą,
- 1) normalny związek przyczynowy pomiędzy bezprawnym oddziaływaniem na środowisko a szkodą.

Bezprawność działania polega na dokonywaniu czynności sprzecznych z przepisami powszechnie obowiązującego prawa, przez co z całą pewnością o bezprawności świadczyć będzie fakt, że działalność, która spowodowała szkodę lub zagrożenie nią, prowadzona była bez wymaganej decyzji administracyjnej lub z przekroczeniem jej warunków. Natomiast tej odpowiedzialności nie wyłącza również podejmowanie działania na podstawie i w granicach wydanej decyzji administracyjnej (art. 325 PrOchrŚr). W doktrynie przyjmuje się, że bezprawność tę należy odnieść do „przeciętnej miary oddziaływań na nieruchomości sąsiednie, z którą wiążą się przesłanki z art. 144 k.c. Bezprawne więc byłoby oddziaływanie, które przekracza przeciętną miarę wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych. Przekroczenie tak określonej miary jest niezależne od posiadania i przestrzegania warunków posiadanego pozwolenia czy innej decyzji administracyjnej (zob W. Radecki, Odpowiedzialność prawna w ochronie środowiska, Warszawa 2002, s. 104).

„Szkodą” w rozumieniu art. 323 PrOchrŚr będzie każdy ujemny uszczerbek wywołany u poszkodowanego na skutek działania sprawcy, zaś przyczyną takiej szkody - wedle tej regulacji - będzie zachowanie polegające na powodowaniu oddziaływania na środowisko, dotyczące zarówno sfery majątkowej jak i niemajątkowej.

Odnosząc się do przesłanki uprawdopodobnienia roszczenia, godzi się wskazać, że w ocenie Sądu została ona przez powoda udowodniona poprzez dołączone do akt sprawy dokumenty. W tym miejscu trzeba podkreślić, że jak wskazano wyżej, materialnoprawną podstawą roszczenia jest art. 323 p.o.ś. Przesłankami zastosowania zabezpieczenia jest zatem bezprawne oddziaływanie na środowisku, powstanie szkody albo stanu bezpośredniego zagrożenia szkodą oraz normalny związek przyczynowo skutkowy między bezprawnym działaniem na środowisko, a szkodą.

Na bezprawność działania wskazuje m. in. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 2018 r., w którym stwierdzono, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom spoczywającym na niej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, dyrektywy 92/43, zmienionej dyrektywą 2013/17, a także dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa zmienionej dyrektywą 2013/17 (Dz. Urz. UE.L.z 2010, nr 20, str. 7). Wyrok ten potwierdził bezprawność działania związaną z wycinką drzew i w tym kontekście należało niechybnie uznać, że wniosek powoda pozostaje co najmniej uprawdopodobniony. Co więcej, godzi się zauważyć, że już w toku postępowania przez Trybunałem Sprawiedliwości wydano postanowienie z dnia 20 listopada 2017 r. w przedmiocie zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej do zaprzestania aktywnych działań gospodarki leśnej na terenach objętych niniejszym wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia.

Również fakt szkody pozostaje uprawdopodobniony, a to ze względu na dołączone przez powoda dokumenty wskazujące na trwającą w dalszym ciągu wycinkę. Dołączone do wniosku dokumenty potwierdzają, że wycinka jest kontynuowana, a pozwany podejmuje kroki zmierzające do jej dalszego prowadzenia, m. in. uchylając decyzję na podstawie której istniało dotychczasowe zabezpieczenie uniemożliwiające dokonanie wycinki.

Co się zaś tyczy interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, to w typowych przypadkach wyraża się on w tym, iż brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia może wyrażać się także w potrzebie uzyskania natychmiastowej ochrony prawnej o treści nie różniącej się od ochrony żądanej w merytorycznym postępowaniu w sprawie. Chodzi o to, że zakaz wynikający z przyszłego orzeczenia pojawi się zbyt późno, przez co uprawniony poniesie skutki niedozwolonych działań przeciwnika.

W okolicznościach niniejszej sprawy należało uznać, że przesłanka interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia spełniła się w stopniu uzasadniającym udzielenie zabezpieczenia. W tym miejscu ponownie należy odnieść się do wyroku TSUE z dnia 17 kwietnia 2018 r. i postanowienie o zabezpieczeniu TSUE z dnia 20 listopada 2017 r., które zobowiązały Rzeczpospolitą Polską do zaprzestania aktywnych działań gospodarki leśnej na terenach objętych niniejszym wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia. Jednakże, po wydaniu postanowienia postępowania zabezpieczającego, a także po wydaniu ww. wyroku nadal prowadzone są działania polegające na wycince, w oparciu o decyzje krajowe, w powołaniu się na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa publicznego. Tym samym w ocenie Sądu istnieje realne ryzyko dalszego prowadzenia wycinki, pomimo wiążących orzeczeń instytucji europejskich, co

będzie wiązało się z powstaniem nieodwracalnych konsekwencji w przypadku uzyskania korzystnego dla powoda rozstrzygnięcia sądowego.

W ocenie Sądu orzekającego, brak zabezpieczenia poprzez udzielenie zakazu wstrzymania wycinki na obszarze chronionym może powodować nieodwracalne skutki, zarówno dla chronionych gatunków, prowadzić do niszczenia chronionych siedlisk, powodować migrację chronionych gatunków i zagrażać pierwotnemu charakterowi ekosystemu, przez co niemożliwe może okazać się przywrócenie do stanu poprzedniego.

W tym miejscu należy zauważyć, iż z uwagi na niepieniężny charakter roszczenia w przedmiotowej sprawie, zabezpieczenie powinno nastąpić według zasady określonej w art. 755 k.p.c. W przeciwieństwie do zabezpieczeń roszczeń pieniężnych, ustawodawca w art. 755 k.p.c. wprowadził otwarty katalog możliwych sposobów zabezpieczeń roszczeń niepieniężnych. Zabezpieczenie roszczenia niepieniężnego może nastąpić w każdy sposób, jaki stosownie do okoliczności będzie odpowiedni. W powołanym przepisie ustawodawca przykładowo wskazał, iż możliwe do wykorzystania są sposoby przewidziane dla zabezpieczeń pieniężnych oraz sposoby wskazane w pkt 1-5, co nie wyklucza możliwości zastosowania innych, nieznanymi kodeksowi sposobów, jakie sąd uzna za odpowiednie. Odpowiedni sposób zabezpieczenia to taki, który z jednej strony zapewni należyłą ochronę uprawnionego, z drugiej strony nie obciąży obowiązanego ponad potrzebę oraz będzie pozostawał w związku z przyszłą realizacją roszczenia o tyle, o ile ma zapewnić zaspokojenie dochodzonego żądania. (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 1961, II CZ 167/61).

W ocenie Sądu wnioskowany przez powoda sposób zabezpieczenia spełnia warunki wymagane powyższym przepisem, dlatego należało przychylić się do wniosku w całości.

Z uwagi na powyższe Sąd uznał, iż wniosek o udzielenie zabezpieczenia zasługuje na uwzględnienie i na podstawie art. 730 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 755 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSO Andrzej Sterkowicz